

Απόστολος Λ. Πιερρής

Ο ΑΝΘΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Συμβολή στον Συμβολισμό της Φανέρωσης

Vieles, was wir uns als idealisch vorstellen möchten, war die Natur bei ihnen [στους Έλληνες]... Die Griechen waren sich dieses [sc. της ισχυρής και γεμάτης σωματικής διάπλασης] und überhaupt, wie Polybius sagt, ihres Vorrugs vor andern Völkern bewußt, und unter keinem Volke ist die Schönheit so hoch als bei ihnen geachtet worden.

J. Winckelmann, *Geschichte der Kunst des Altertums*, 1764 (p. 129

Phaidon Verlag ed. 1984)

O Attic shape! Fair attitude! with brede

Of marble men and maidens overwrought,

With forest branches and the trodden weed;

Thou, silent form, dost tease us out of thought

As doth eternity: Cold Pastoral!

When old age shall this generation waste,
 Thou shalt remain, in midst of other woe
 Than ours, a friend to man, to whom thou say'st,
 'Beauty is truth, truth beauty,' – that is all
 Ye know on earth, and all ye need to know.

J. Keats, *Ode on a Grecian Urn* (1819), V

...η Ομορφιά θα σώσει τον Κόσμο.

Φ. Ντοστογιέφσκυ, *Ο Ηλίθιος*, 1868-9, III, 5

εἰ δ' ἐὼν καλὸς ἔρδων τ' εὐοικότα μορφᾶ
 ἀνορέαις ὑπερτάταις ἐπέβα
 παῖς Ἀριστοφάνεος, οὐκέτι πρόσω
 ἀβάταν ἄλα κίωνων ὑπερ Ἡρακλέος περᾶν εὐμαρές,
 ἦρως θεὸς ἃς ἔθηκε ναυτιλίας ἐσχάτας
 μάρτυρας κλυτούς.

Πίνδαρος, *Νεμεονίκαι*, III, 19-23

Η φανέρωση είναι επι-φάνεια και είναι από-κάλυψη.

Η άμωμη γύμνια του κάλλους, η πάναγνη, παντελής ηδονή της απόλαυσής του.

Η αναίσχυντη αιδώς.

Το φαινόμενο είναι ακριβώς το φανόν του Είναι, όψις του Απόλυτου. Η απόλυτη Δύναμη του Είναι (αυτή που αίρει από το Μηδέν) εκφράζεται στην τιτάνια δύναμη συνοχής που ολοκληρώνει τα φαινόμενα του γίνεσθαι στην ενότητα του Κόσμου. Η Δύναμη αυτή είναι η Αρμονία που αποτελεί την Κοσμική Τάξη, το Κάλλος του Σώματος του Είναι που ζωογονεί τη διαμελιζόμενη, και έτσι αποκαλυπτόμενη, Κρυφίότητα του Είναι. Το ξεγύμνωμα του Είναι στη φανέρωσή του είναι ο Σπαραγμός του. Φαίνεται η κρυφίότητα διαμελιζόμενη και αναβιούσα εν κάλλει. Σκότος είναι η μεταφυσική κρυφίότητα του Είναι. Φως η φανέρωσή του στο κάλλος του φαίνεσθαι. Το Κάλλος είναι το Φως του Κόσμου που φωτίζει τα όντα στο γίνεσθαι. Φως είναι η στιλπνή λάμψη του κάλλους, η αποστιλβόμενη λαμπρότητα της επιδερμίδας του Φάνητα.

Το Κάλλος είναι η τρομακτική Δύναμη του Είναι. Είναι θα πει είναι όμορφο.

Στον Κόσμο εκτός από τελειότητες Κάλλους υπάρχουν και οι οδοί προς τελειότητα, εκτός από τις πραγματωμένες μορφές συμβαίνουν και διαδικασίες προς πραγμάτωση τέλους, εκτός από ουσία υπάρχει και το γίνεσθαι εις ουσίαν. Γι' αυτό υφίσταται ο Χρόνος, για να παρέχει πεδίο πραγμάτωσης του Ιδεώδους. Ακόμη και η φθορά, είναι μεν φθορά του ακμάσαντος και ανθίσαντος και καρποφορήσαντος, αλλ' εν ταυτώ είναι οδός εις γένεσιν: ο σπόρος πεθαίνοντας ζει, και ενταφιαζόμενος γονιμοποιεί. Το σπέρμα κρυπτόμενο στη σκοτεινή και βαριά γη, θνήσκον στη δελφική μήτρα, αναβιώνει νέα γένεση. Η συνουσία είναι θάνατος του φωτεινού αφρού στο έρεβος του κοιλιακού Άδη. Η σήψη του θανάτου στη μητρική γη κατοπτρίζεται στη σήψη του σπερματικού υγρού στους μυχούς του θήλεος σπηλαίου. Η σύλληψη συνίσταται σε ρευστά έργα σήψεως. Γι' αυτό οι Απολλώνειοι καθαρμοί αφορούν εξίσου γέννα και θάνατο:

τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμόν δὴ τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ

ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη τοιῶδε τρόπῳ. θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' εἰς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι.

Θουκυδίδης, III, 104, 1-2

Ἡ γενετήσια μείξη και ο τόκος είναι «στυγερά» (Παρμενίδης DK 28 B12.4. Δείτε και την προηγούμενη μελέτη μου ἐπ' αυτού, «Θεάνθρωποι»). Ἡ κυρίαρχη Δαίμων της Κοσμικῆς γένεσης είναι η ἔφορος της γενετησίῳ μείξεως Ἀφροδίτη, η ἴδια και βασίλισσα των νεκρῶν Περσεφόνη: ταύτην [sc. την Δαίμονα στο μέσο των σφαιρῶν, την τα πάντα κυβερνώσα, η οποία ἄρχει της μείξεως ἄρρενος και θήλεος, B12.3-6] ... καὶ τὰς ψυχὰς πέμπειν ποτὲ μὲν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς [sc. τοῦ κόσμου των Φαινομένων] εἰς τὸ ἀειδὲς [sc. στον Ἄδη], ποτὲ δὲ ἀνάπαλιν φησιν [sc. ο Παρμενίδης], Σιμπλίκιος, Σχόλια εἰς τα Ἀριστοτέλους Φυσικά, 39.18 Diels. Ταιριαστά με αυτήν την ιδέα είναι ὅσα γράφει ο Ἰππόλυτος, Ἐλεγχος πάσης Γνώσεως, V 8 = DK28 B20]: μικρά, φησίν [sc. ἕνας Γνωστικός], ἐστὶ τὰ μυστήρια τὰ τῆς Περσεφόνης κάτω, περὶ ὧν μυστηρίων καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκεῖ οὔσης πλατείας καὶ εὐρυχώρου καὶ φερούσης τοὺς ἀπαλυμένους ἐπὶ τὴν Περσεφόνην <τὴν καὶ Ἀφροδίτην> [προσέθεσα διὰ τὸ νόημα] καὶ ὁ ποιητῆς δὴ [αντί: δέ] φησιν:

αὐτὰρ ὑπ' αὐτὴν ἐστὶν ἀταρπιτὸς ὀκρυόεσσα,
κοίλη, πηλώδης· ἢ δ' ἠγήσασθαι ἀρίστη
ἄλσος ἐς ἱμερόεν πολυτιμήτου Ἀφροδίτης.

Ο ποιητῆς ἐνδέχεται να είναι ο Παρμενίδης (Meineke), λόγω της συνάφειας που προσημείωσα. Ἀλλά το ποιητικὸ ὕφος ομοιάζει προς Ἐμπεδοκλή, και ο θανατηφόρος λειμώνας της Ἀφροδίτης-Περσεφόνης ἀντιστοιχεῖ προς την Ἐμπεδόκλειο διατύπωση (31DK B121 = Fr. 20 Pierris):

ἀτερπέα χῶρον,

ἔνθα Φόνος τε Κότος τε καὶ ἄλλων ἔθνεα Κηρῶν
 ἀνχμηραὶ τε Νόσοι καὶ Σήψιες, ἔργα τε ρευστά
 Ἄτης ἀν λειμῶνα κατὰ σκότος ἠλάσκουσι.

Τα ρευστά ἔργα στον λειμῶνα της Ἄτης εἶναι ακριβῶς οἱ γενετήσιες μείξεις. Ὅτι υπάρχει αναφορά στα Ορφικά (ειδικότερα με τον βορβορώδη «πηλό» στον οποίο τυραγιώνονται οἱ ψυχές των ανοσίων καὶ ἀδίκων στον Ἄδη, cf. Πλάτων, *Πολιτεία*, Β 363c-d = OF 4 Kern) δεν κάνει τους στίχους ἀμέσως Ορφικούς (ὅπως υποθέτουν οἱ Preller, Dieterich καὶ Kern, OF 352). Ἐστω καὶ ἀν ὁ «ποιητής», ἐκτός του Ομήρου, σε Γνωστικό περιβάλλον, ταιριάζει νὰ εἶναι ὁ Ορφεύς.

Γενετήσια μείξη καὶ θάνατος εἶναι δυο ὅψεις του αὐτοῦ πράγματος: ἡ εἴσοδος στο Σκότος ἀπὸ το Φῶς. Ἀντιθέτως ἡ γέννηση ἡ ἴδια ἀπομακρύνεται στον Ἑλληνισμό ἀπὸ τα χθόνια μυστήρια της γονιμότητας, ἀπὸ τον Κύκλο Ζωῆς καὶ Θανάτου, καὶ προσομοιάζεται πρὸς τη βασικὴ μεταφυσικὴ διαδικασία του Ἑλληνισμοῦ, τη φανέρωση. Εἶναι ἐξοδος στο Φῶς.

Ἀρχετυπικά το ἐκφράζει ὁ ποιητής του Ομηρικοῦ Ὕμνου στον Ἀπόλλωνα (ὁ Ὅμηρος κατὰ τον Θουκυδίδη) στην αἰγλήεσσα περιγραφή της γέννησης του Ἀπόλλωνα ἀπὸ τη Λητώ (vv. 115-119):

εὗτ' ἐπὶ Δήλου ἔβαινε μογοστόκος Εἰλείθνια,
 δὴ τότε τὴν [sc. τὴν Λητώ] τόκος εἶλε, μενοίνησεν δὲ
 τεκέσθαι.

ἀμφὶ δὲ φοίνικι βάλε πήχεε, γοῦνα δ' ἔρεισε
 λειμῶνι μαλακῶ· μείδησε δὲ γαῖ' ὑπένερθεν·
 ἐκ δ' ἔθορε πρὸ φώσδε· θεαὶ δ' ὀλόλυξαν ἅπασαι.

Ἐκθορε πρὸ φώσδε. Βγήκε μπροστά, πετάχτηκε στο φῶς, ἦλθε στην ἐπι-φάνεια. Οἱ προθέσεις (εκ, προ) διπλά ἐπιτείνουν την αναπήδηση ἀπὸ-εἰς, ὅπως καὶ το μόριο -δε (φώσ-δε) τριτώνει την ἔμφαση. Θρώσκω, θόρνυμι, ἔθορον σημαίνει πρῶτα πηδάω, πετάγομαι, ξεπετιέμαι καὶ μετὰ

ορμάω, επιτίθεμαι. Βασική του έννοια είναι και η επιβατεύω, σπερματώνω εις σύλληψη, καθιστώ εγκύμονα, «πηδάω» με την τρέχουσα, λαϊκή εφαρμογή. «Θρώσκων κνώδαλα» (Αισχύλος, *Αμυμώνη*, Fr. 15 Radt) ο Ησύχιος (s.v.) ερμηνεύει: «ἐκθορίζων καὶ σπερματίζων. γεννῶν». Στην εκθαμβωτική διακήρυξη της Απολλώνειας Αρρενοκρατίας από τον Αισχύλο, ο θρώσκων είναι ο επιβήτωρ, ο πόσις, σπερματώνων κατά τη γενετήσια μείξη:

καὶ τοῦτο λέξω, καὶ μάθ' ὡς ὀρθῶς ἐρῶ·
οὐκ ἔστι μήτηρ ἢ κεκλημένη τέκνου
τοκεύς, τροφὸς δὲ κύματος νεοσπόρου·
τίκτει δ' ὁ θρώσκων, ἢ δ' ἄπερ ξένῳ ξένη
ἔσωσεν ἔρνος, οἷσι μὴ βλάβη θεός.

(Αισχύλος, *Ευμενίδες*, νν. 657-661)

Ομιλεί ο Άναξ Απόλλων, κύριος του Κάλλους, προς τις Εριννύες, δαίμονες των πανάρχαιων θεσμών του αίματος: υποβαθμίζει τη δεόμεστη μητρότητα εις τροφοδοσία. Η καλούμενη μήτηρ δεν είναι τέκνου τοκεύς, αλλ' ο θρώσκων τίκτει.

Θορός και θορή είναι το σπερματικό υγρό, semen genitale. Αλκμαίων DK24 B3; Ηρόδοτος II 93, 1; III 101 (= γονή); Ιπποκράτης *Περί Νόσων*, 2, 51; Αριστοτέλης, *Των περί τα ζώα ιστοριών*, Γ, 509b21. Για την Ορφική χρήση της έννοιας v. Πάπυρος *Δερβενιού*, col. XXI.

Ο Απόλλων, ως αρχέγονος Δωρικός Φαλλός (v. τη μελέτη μου για το Όνομα του Απόλλωνος), είχε το θείο επίθετο **Θοράτης (Μεγάσπερμος)** στη Λακωνία (Ησύχιος s.v.). Ο Λυκόφρων (v. 352) τον αποκαλεί «θοραῖον θεόν». **Ο Φαλλός το Σπέρμα**. Για τον Απόλλωνα στον Θόρνακα θα επανέλθω παρακάτω.

Στα Ορφικά, ο Φάνης («ὅτι πρῶτος ἐν αἰθέρι φαντὸς ἐγένετο» OF 75 Kern) **ἐκθρώσκει**: ὃς αἰθέρα ἔχθορε πρῶτος, Papyrus Derveni Col. XIII, 4; cf.

OF 60 Kern. Ο Φάνης της πρώτης φανέρωσης είναι το αρχέγονο Φως του Κόσμου, προελθόν εκ της Νυκτός.

*Πρωτόγονόν γε μὲν οὐτις ἐσέδρακεν ὀφθαλμοῖσιν,
εἰ μὴ Νύξ ἱερὴ μούνη· τοὶ δ' ἄλλοι ἅπαντες
θαύμαζον καθορῶντες ἐν αἰθέρι φέγγος ἄελπτον
τοῖον ἀπέστιλβε χροὸς ἀθανάτοιο Φάνητος.*

Το «ἄελπτον» Φως του Κόσμου είναι το Κάλλος. **Φως είναι η λάμψη του Κάλλους.** Κάλλιστος ο Φάνης ει και τρομερός:

περικαλλῆς Αἰθέρος υἱός (OF 74 Kern)

*... ὅτι δὴ τῆς κρυφίου καὶ ἀρρήτου καλλονῆς πρῶτος οὗτος ὁ θεὸς
πεπλήρωται (Πρόκλος, Σχόλια εἰς Πλάτωνος Τίμαιον 31a (I 433.31 Diehl).*

Αλλά ο κάλλιστος Φάνης είναι και ο Φάλης, ο Κοσμικός Φαλλός βρίθων θείου κοσμογονικού σπέρματος (OF 84 και 85 Kern). Στον ύστερο Ορφικό Ὑμνο εις τον Πρωτόγονον (VI = OF 87 Kern), ο Φάνης ταυτίζεται προς τον Πρίαπο και τον Ἡλιο (vn. 8-10):

*λαμπρὸν ἄγων φάος ἀγνόν, ἀφ' οὗ σε Φάνητα κικλήσκω
ἠδὲ Πρίηπον ἄνακτα καὶ Ἀνταύγην ἐλίκωπον.
ἀλλὰ μάκερ, πολύμητι, πολύσπορε, ...*

Η φαλλική φύση του Ἡλιου στον Πάπυρο του Δερβενιού δεν είναι ιδιοτυπία του ερμηνευτή (του Αρχελάου, όπως έχω αναπτύξει), αλλά έχει βαθιές Ορφικές ρίζες.

Όταν η φανέρωση προβλήθηκε ως θεμελιώδης μεταφυσική δομή κατά την οντολογία του βιώματος του Κάλλους, η γέννηση θεωρήθηκε ως έλευση στο φως. Αντί να βιώνεται ως κατάληξη των φρικτών διαδικασιών υγρής σήψης στους μυχούς της κολπικής γης, φάνηκε οντολογικά όμοια προς την άνθιση των φυτών και τη φαλλική εκσπερμάτωση. Το Απολλώνειο πνεύμα μεταμόρφωνε και αυτές τις ροές του γίγνεσθαι από χθόνιο σκότος γονιμότητας εις

ολύμπιο φως επιφάνειας. Η περιοδικότητα υποβιβάστηκε σε μέσον όχι για τη συνέχιση του γίνεσθαι στον χρόνο δια της κυκλικής επανάληψης, αλλά για την άνθιση της ύπαρξης στην τελειότητα του κάλλους, και συνεπώς για την έξοδο από τον χρόνο στην αιωνιότητα. Η χαρίεσσα ώρα του Πρωθήβη είναι ο σκοπός και το τέλος της ύπαρξης, το παιχνίδι του Άνακτα Παιδός ο Νόμος του Κόσμου.

Θάνατος και ζωή στον χρόνο συνυφαίνονται σε μια αξεδιάλυτη ταυτότητα. Η αρχή της περιοδικότητας κυριεύει. Και ο κόσμος διαρκεί στον Χρόνο.

Η μοναδικότητα και παντοδυναμία της αρχής της περιοδικότητας προϋποθέτει ένα λειτουργικό Δυισμό ισοσθενών αντιθετικών πόλων. Εάν σε ένα σύστημα οριζόμενο από δύο ισοδύναμες και ενάντιες δυνάμεις εισαχθεί κινητικότητα, το σύστημα θα μεταβάλλεται έτσι ώστε η απομάκρυνσή του από την κατάσταση της στατικής ισορροπίας των δυο οριζουσών δυνάμεων να δημιουργεί ροπή επαναφοράς στην κατάσταση εκείνη ανάλογη της απομάκρυνσης από αυτήν. Συνεπώς με μαθηματική αναγκαιότητα (λύση της αντίστοιχης διαφορικής εξίσωσης) το σύστημα θα ταλαντούται κατά μια ημιτονοειδή καμπύλη περί την κατάσταση ισορροπίας του. Αυτή είναι η παραγωγή της κυκλικότητας από την ευσταθή ισορροπία, της κοσμικής περιοδικότητας από έναν μεταφυσικό Δυισμό.

Η βιωματική εμπειρία του Δυισμού συνίσταται στη γενετήσια μείξη προς γέννα. (Δείτε την μελέτη μου "Origin and Nature of Early Pythagorean Cosmogony: Comparative Study of Philosophical Beginnings", in Apostolos L. Pierris, *The Emergence of Reason from the Spirit of Mystery*, Vol. II, *Mystery and Philosophy*, Chapter 12, pp. 171-320). Και η Αρχή της

Κυκλικότητας έχει άμεσα να κάνει με το βίωμα της Νεολιθικής Επανάστασης και την περιοδικότητα της γεωργίας. Εδώ θεμελιώνουν και τα Μυστήρια της Χθονιότητας τη Σωτηριολογία της Γονιμότητας.

Δυϊσμός και Περιοδικότητα και Χθόνια Γονιμότητα και η θρησκευσιολογία της Μεγάλης Μητέρας Γης όμως θεωρούν θεμελιώδη τη μεταφυσική ταυτότητα Είναι = Φαίνεσθαι από τα κάτω, από το γίνεσθαι του Κόσμου των Φαινομένων. Αλλά ο Ελληνισμός συνίσταται στην αλλαγή φοράς θέασης της ταυτότητας. Θεωρούμενο το γίνεσθαι εκ του Κόσμου βιώνεται σαν γέννα σύζευξης αντιθέτων. Το αυτό τούτο ορώμενο άνωθεν βιώνεται ως φανέρωση του Απόλυτου στο φαίνεσθαι του Κόσμου. Η γενετήσια μείξη των αντιθέτων αντικαθίσταται ως συστατικό πολιτισμικό βίωμα από τη φανέρωση του κρυφού, από το Φως του Κάλλους απαστράπττον στη νύκτα του ριζικού βυθού. **Η ίδια η Κρυφιότητα του Απόλυτου τώρα αλλάζει χαρακτήρα: από μητρικός κόλπος της Γης γίνεται αρχέγονο σκότος της Νυκτός (στα πρώιμα Ορφικά) και εντέλει Πατρικός βυθός (π.χ. στα Χαλδαϊκά Λόγια).**

Το δεόμεστο σύμβολο της προηγούμενης θρησκευτικότητας, η Μεγάλη Μητέρα μετά του Υιού, μεταπίπτει στη Φωτεινή Ιδέα του Πατρός και του Υιού, της Κεκρυμμένης και Φανερούμενης Σπερματικής Δύναμης. Δεν χρειάζεται να κατέβουμε χρονολογικά στη Χοάνη της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας για να διαπιστώσουμε την ισχύ του νέου Συμβόλου σε Χαλδαϊκά Λόγια, Νεοπλατωνική θεολογία και Ορθόδοξο Δόγμα. Ήδη από τους Γεωμετρικούς Χρόνους το δίπολο **Ολυμπίας-Δελφών** μαρτυρεί τη σύσταση του πολιτισμικού Ελληνισμού επ' αυτού του Συμβόλου. Ο Δελφικός χρησμός εξαρχής το δηλώνει:

πατρι μέλει Πίσης, Πυθῶ δέ μοι ἐγγυάλιξεν

(Παυσανίας V, 3, 1 = No. 447 Parke-Wormell)

Ακόμη παραπάνω. Η συστοιχία Πατρός-Υιού μορφοποιήθηκε εκκινώντας εκ του Υιού. Ο Απόλλων έκανε τον Δία της προηγούμενης

θησκευτικότητα Ολύμπιο. Η Ολύμπια διάσταση αποτελεί τον εξαπολλωνισμό της ουράνιας και χθόνιας θησκευτικότητας.

Στην Ολυμπία, οι πρώτες λατρείες του Ελληνισμού είχαν επίκεντρο την Ήρα ως Μεγάλη θεά και τον Πέλοπα στο ηρωϊκό-χθόνιο επίπεδο. Ο πρώτος Ναός ήταν της Ήρας, και τα πρώτα λατρευτικά αγάλματα παρουσίαζαν ένθρονο τη θεά και ορθό παριστάμενο τον Δία (Παυσανίας V, 17, 1; cf. για τα αγάλματα στο Ηραίο σε σχετική μελέτη μου στον ιστότοπο του Ινστιτούτου). Από τον κλασσικό Ναό του Διός, αντιθέτως, η Ήρα απουσιάζει παντελώς σε οποιαδήποτε σημαίνουσα αναφορά. Ζευς (και Πέλοψ), Απόλλων (και Θησεύς και Πειρίθους) εστιάζουν την ιερή δυναμική στα δύο αετώματα, ο δε Ηρακλής παρέχει την ηρωική διάσταση στις Μετόπες του Ναού εμπρός και πίσω. Από θήλειες θεότητες παρευρίσκεται μόνον η Αθηνά ως έφορος του Ηράκλειου ηρωισμού, η θεά δηλαδή που ο Απόλλων χρησιμοποιεί εις επίρρωση του Νέου Δόγματος της μονοπαραγοντικής, αρσενοκεντρικής γέννησης (Αισχύλος, *Ευμενίδες*, 652-666):

τεκμήριον δὲ τοῦδὲ σοι δείξω λόγου.

πατήρ μὲν ἄν γείναιτ' ἄνευ μητρός. πέλας

μάρτυς πάρεστι παῖς Ὀλυμπίου Διός,

οὐκ ἐν σκότοισι νηδύος τεθραμμένη

ἀλλ' οἶον ἔρνος οὐτίς ἄν τέκοι θεά.

Δεν συνελήφθη και θρέφτηκε στα σκότη του μητρικού κόλπου.

[Για την φιλοσοφική διαπραγμάτευση στην κλασσική αρχαιότητα των σχέσεων πατρός και μητρός στην σύλληψη και γέννηση, δείτε την μελέτη μου “Patriarchalism and Maternal Contribution in Procreation”, in op. cit. pp. 339-345].

Η νέα διάσταση της μεταφυσικής ταυτότητας που αντιπροσωπεύει ο Ελληνισμός δεν ακυρώνει την προηγούμενη της χθόνιας γονιμότητας. Απο-δεικνύει όμως την ουσία της.

Ο Δυϊσμός δεν είναι το έσχατο μεταφυσικό δεδομένο της πραγματικότητας. Είναι παράγωγος ενός υπέρτατου Μονισμού της ταυτότητας. Αυτό τούτο αποτελεί και τη λύση του περιβόητου Παρμενίδειου αινίγματος: της σχέσης μεταξύ των δύο κύριων μερών της ποιητικής μεταφυσικής του, της οντολογίας και της κοσμολογίας. Ο φαινόμενος Δυϊσμός του Φαίνεσθαι είναι ταυτός προς τον όντα Μονισμό του Είναι. Αλλά πάλι η ταυτότητα αυτή είναι ετεροβαρής: «το Φαίνεσθαι είναι ταυτόν προς το Είναι» εκφράζει την αλήθεια, και όχι «το Είναι είναι ταυτόν προς το Φαίνεσθαι».

Ο Δυϊσμός είναι ο τρόπος που ο Μονισμός του Απόλυτου φαίνεται αν ο Κόσμος του Γίγνεσθαι δεν αναχθεί στο απόλυτο του Είναι. Γιατί η Κοσμική Τάξη, ως προβολή φανέρωσης της απόλυτης ενότητας του Είναι, συνίσταται πρωτίστως και κυρίως στην Αρμονία της Μορφής που συνέχεται από τις αστραπές του Κάλλους, δευτερευόντως και παραγωγώς δε στην περιοδικότητα, η οποία αποτελεί την αναγκαία συνθήκη της ευστάθειας του γίγνεσθαι και όχι τον σκοπό καθεαυτό της ύπαρξης, σκοπό-τέλος και ουσία της. Η περιοδικότητα ως μέρος της κοσμικής τάξης είναι ένα είδος, και μόνο ένα είδος μεταξύ πολλών και ισχυροτέρων, κάλλους μορφής. Η αυθεντική διατράνωση του απόλυτου κάλλους είναι το άνθος του κάλλους στους κύκλους του γίγνεσθαι, και αυτό, το άνθος της ύπαρξης, είναι η συνέχουσα δύναμη τον Κόσμο ως Κόσμο. Η περίοδος του κοσμικού κύκλου υπάρχει θεμελιωδώς και τελικά για να γίνεται το άνθος του κάλλους, όχι για να γίνεται ο καρπός που αποτελεί την εγγύηση συνέχισης της ροής του γίγνεσθαι. Αυτή η μεταξίωση αξιών συνιστά την πεμπτουσία του Ελληνισμού.

Η αρχική και βασική υποκείμενη έννοια του άνθους είναι αυτό που επιφάνεται, που βγαίνει στην επιφάνεια, που ακμάζει – αν και παρέπεται αρνητική χρήση όπως στον Ιπποκράτη, *Κωακαί Προγνώσεις*, 416: άνθη προσώπου = έξανθήματα.

Στον Όμηρο ήδη η «μεταφορική» έννοια είναι emphatic: ακμή, τελειότητα, λάμψη. Έτσι «ήβης άνθος» *Ιλιάς*, N 484:

καί δ' έχει ήβης άνθος, ό τε κράτος έστí μέγιστον.

Και το απαράμιλλης ομορφιάς «σόν δ' άνθος ήβας κυμαίνει», φουσκώνει και οργά η ακμή της ήβης σου, Πίνδαρος, *Πυθιονίκαι*, IV, 158.

Cf. κουρήιον άνθος, *Ομηρικός Ύμνος εις Δήμητρα*, 108; παῖς καλόν άνθος έχων, Θεόγνις, v. 994, έφηβος με όμορφη ακμή της ώρας; χροιάς αμείψεις άνθος, Αισχύλος, *Προμηθεύς Δεσμώτης*, 23, θα μεταβάλεις την ακμάζουσα απόχρωση της επιδερμίδας σου, θα καεί και ξεραθεί και μαυρίσει; τó του σώματος άνθος, Πλάτων, *Συμπόσιον*, 183e; όταν [sc. τὰ πρόσωπα] τó άνθος προλίπη, *Πολιτεία* 601b; στον Θεόγνι, 447-452 ο χρυσός δεν βρωμίζει με οξειδωση, αλλά πάντοτε έχει «άνθος καθαρόν», λάμψη τέλεια.

Ο παραλληλισμός των τριών λέξεων άνθος, άχνη (αφρός) και χνους (χνούδι) δείχνει ότι η ενοποιός αρχή στη χρήση τους είναι η έννοια της επιφάνειας, της ακρότατης επιφάνειας, της επιφάνειας της επιφάνειας τρόπον τινά. Έχουμε παράλληλα σημαινόμενα για τον αφρό του οίνου, της θάλασσας, του πυρός, χνούδι υφασμάτων, φρούτων, τριχών, για τα άχυρα των καρπών, για την πατίνα μετάλλων. (Cf. E. Borthwick, "Flower of the Argives", *A Neglected Meaning of «Άνθος»*, στο *Journal of Hellenic Studies*, XCVI, 1976, pp. 1-7, ειδικά τον πίνακα στη σελ. 6).

Ακόμη φανερότερη γίνεται η βασική έννοια του άνθους με την Ομηρική χρήση των συνηρημένων τύπων *ἀν-ήνοθεν, ἐν-ήνοθεν, ἐπενήνοθεν, κατεν-ήνοθεν*. Η ρίζα ηνοθ- μπορεί να θεωρηθεί ως δεύτερος παρακείμενος του ανθέω. Με τις προθέσεις τροποποιούμενη, το θεμελιώδες νόημα παραμένει, βγαίνω στην επιφάνεια, αναβλύζω, φαίνομαι, βρίσκομαι στην εξωτερική επιφάνεια της επιφάνειας.

ὄφρα οἱ αἴμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς, Ιλιάς Λ, 266

ἐπεὶ κνίσση μὲν ἀνήνοθεν Οδύσσεια, ρ 270

Για αραιά μαλλιά:

φοξὸς ἔην κεφαλὴν ψεδνὴ δ' ἐπενήνοθε λάχνη. Ιλιάς, Β 219

Για πυκνόχνουδο μαλλί σε χλαίνα:

ἀμφὶ δ' ἄρα χλαῖναν περονήσατο φοινικέεσσαν

διπλῆν, ἑκταδίην, οὔλη δ' ἐπενήνοθε λάχνη

Ιλιάς, Κ 134

Για την στιλπνή αίγλη και υφή θείας επιδερμίδας ως από αθάνατο έλαιο καταλαμπομένης:

ἐνθα δέ μιν [sc. την Αφροδίτη] Χάριτες λούσαν, καὶ χρίσαν

ἐλαίῳ

ἀμβρότῳ, οἷα θεοὺς ἐπενήνοθεν αἰὲν ἑόντας

Οδύσσεια, θ 364-5 (cf. Ομηρικός Ὑμνος εἰς Αφροδίτη, 62)

Όταν η έννοια είναι μιας επιφάνειας που κατέρχεται, χρησιμοποιείται σύνθετο με την πρόθεση κατά.

τῆλε δὲ φέγγος ἀπὸ χροδὸς ἀθανάτοιο

λάμπε θεᾶς, ξανθαὶ δὲ κόμαι κατενήνοθεν ὤμους

Ομηρικός Ὑμνος εἰς Δήμητρα, 278-9

Το κάλλος είναι η άωτος επιφάνεια, το άκρον άωτον της φανερώσης, η απόλυτη επι-φάνεια της τελειότητας, ακριβώς ως άνθος με τη θεμελιώδη έννοια. Ακριβώς στο ίδιο χωρίο του Ομηρικού Ὑμνου εἰς Δήμητρα ο ποιητής προείπε (vv. 275-6):

Ὡς εἰποῦσα θεὰ μέγεθος καὶ εἶδος ἄμειψε,
γῆρας ἀπωσαμένη, **περὶ τ' ἀμφὶ τε κάλλος ἄητο**

Ἀπέπνεε περὶ αὐτὴν ἀπὸ ὅλες τις μεριές, γύρω της, κάλλος.

Καὶ ὁ Ἡσίοδος συγκρίνει τὴν Ἀλκμήνη πρὸς τὴν Ἀφροδίτη χρησιμοποιώντας τὴν ἴδια ἰδέα (Ἀσπίς, 7-8):

τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν βλεφάρων τ' ἄπο κυανέων
τοῖον ἄηθ' οἶόν τε πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Τὸ ὄνομα τῆς Ἀφροδίτης ὁδηγεῖ μονοσήμαντα στὴ σύνθεση τῶν μερῶν τῆς ἐρευνας εἰς ὅλον. **Σημαίνει τὴ φαλλικὴ ὁδὸ τοῦ αφροῦ.** Αφρός θαλάσσης, οἴνου, περὶ τὸ στόμα, μέλαν' ἀπ' ἀνθρώπων αφρόν (μαῦρο αφρίζον αἷμα, Αἰσχύλος, *Εὐμενίδες*, 183). Ἀλλὰ λευκός αφρός αἵματος εἶναι τὸ σπέρμα. Τὴ φυσιολογία ἐξηγεῖ ἀναλυτικὰ ὁ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης 64 DK B6. (Τὸ ἐκτενές χωρίο παρέχει ὁ Ἀριστοτέλης, *Τῶν περὶ τὰ ζῶα ἱστοριῶν*, Γ2 511b30 sqq.). Βασικὰ πρόκειται γιὰ τὴν ἐκπνευμάτωση τοῦ αἵματος ἐπιβρίζοντος σὲ λεπτές ἀρτηρίες, τὶς σπερματίδες, στυς ὄρχεις. Cf. ἐπίσης Vindicianus παρατιθέμενος στὸν Diels-Kranz. Καὶ συνοπτικὰ τὸν Κλήμεντα Ἀλεξανδρέα (= DK 64 A24):

τινὲς δὲ καὶ τὸ σπέρμα τοῦ ζῶου ἀφρόν εἶναι τοῦ αἵματος κατ' οὐσίαν ὑποτίθενται, ὃ δὴ τῇ ἐμφύτῳ τοῦ ἄρρενος θέρμη παρὰ τὰς συμπλοκάς ἐκταραχθὲν ἐκριπιζόμενον ἐξαφροῦται κὰν ταῖς σπερματίσιν παρατίθεται φλεψίν· ἐντεῦθεν γὰρ ὁ Ἀπολλωνιάτης Διογένης τὰ ἀφροδίσια κεκλήσθαι βούλεται.

Ἡ συστατικὴ μυθολογία τῆς Ἑλληνικῆς λατρείας τῆς Ἀφροδίτης τὴν ἔχει προερχόμενη ἀπὸ τὸν σπερματικὸ ἀφρό τῶν ἀποτετμημένων αἰδοίων τοῦ Οὐρανοῦ πεσόντων εἰς τὸν πόντο. Ἡσίοδος, *Θεογονία*, 178-200. Ὁ

Κρόνος πέταξε τα μήδεα που έκοψε με αδαμάντινο δρέπανο από τον πατέρα του στον πόντο:

*ὡς φέρετ' ἄμ πέλαγος πουλὺν χρόνον, ἀμφὶ δὲ λευκὸς
ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτοιο χροὸς ὄρνυτο· τῷ δ' ἔνι κούρη
ἐθρέφθη· ...*

.....

..... τὴν δ' Ἀφροδίτην

*[ἀφρογενέα τε θεὰν καὶ εὐστέφανον Κυθήρειαν]
κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνδρες, οὐνεκ' ἐν ἀφρῷ
θρέφθη·*

.....

ἤδὲ φιλομμηδέα, ὅτι μμηδέων ἐξεφαάνθη.

(vv. 190-200)

Η Ορφική εκδοχή του αυτού μύθου είναι βασικά ίδια, OF 127 Kern.

Και η Ελληνική Αφροδίτη, όπως η Αθηνα δεύτερη θεά αυτή, δεν θρέφτηκε σε σκοτεινό μητρικό κόλπο, δεν μετέσχε στα στυγερά έργα σήψεως, αλλά αναπήδησε και εφάνθη τραφείσα στον λευκό σπερματικό αφρό του μεγάλου θεού. Είναι φιλομμηδής (και όχι φιλομμειδής όπως η απλοϊκή νεωτερικότητα το θέλει σεμνότυφα) γιατί φάνηκε από τα μήδεα και είναι μήδεα: τί άλλο είναι η οδός του αφρού από φαλλικό σύμβολο;

Οι Ορφικοί Ιεροί Λόγοι εν Ραψωδίαις ΚΔ' περιελάμβαναν και δεύτερη γέννηση ή δεύτερη Αφροδίτη από τον αφρό = σπέρμα του Διός, OF 183 Kern.

*τὸν δὲ πόθος πλέον εἶλ', ἀπὸ δ' ἔκθορε πατρὶ μεγίστῳ
αἰδοίων ἀφροῖο γονή, ὑπέδεκτο δὲ πόντος
σπέρμα Διὸς μεγάλου· περιτελλομένου δ' ἐνιαυτοῦ
ὥραις καλλιφύτοις τέκ' ἐγερσιγέλωτ' Ἀφροδίτην
ἀφρογενῆ.*

Εδώ πρόκειται για εκσπερμάτωση από ισχυρό πόθο: τὸν δὲ πόθος πλέον εἶλ'. Χαρακτηριστικά δε, ἡ γονή του αφρού εκθρώνει ἀπὸ τὰ αἰδοῖα, τὸν φαλλό του Διός.

Σε ἓνα πῆλινο ἀγαλματίδιο ἀπὸ τὴν Πέρα Χώρα ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Κόρινθο, ὅπου τὸ ιερό τῆς Ἥρας Ἀκραίας, εἰκονίζεται μᾶλλον ὁ συστατικός μύθος τῆς Ἀφροδίτης. Το εἰδώλιο χρονολογεῖται στο 675-650 π.Χ. καὶ παριστᾶ μὴ γενειοφορούσα θηλυκὴ μορφή που ἀναδύεται ἀπὸ κάποιο θύλακα που μοιάζει με scrotum. V. H. Payne, *Perachora*, i, 231-2; cf. M.L. West (ed.), *Hesiod Theogony*, p. 213.

Τὰ γένια τῆς Ἀφροδίτης ἀπὸ τὴν Περαχώρα υποδηλώνουν τὴ φαλλική φύση τῆς θεάς, ὡς οδοῦ τοῦ αφρού. Κυπριακές ἀνάλογες μαρτυρίες ἐνισχύουν τὸν χαρακτηρισμό.

Ὁ Ἑλληνισμὸς μορφοποίησε τὸ διττὸ Δωρικὸ βίωμα τοῦ Κάλλους καὶ τοῦ ἀρχηγέτου Φαλλοῦ στὸν Ἀνθὸ τοῦ Κόσμου, τὸν πρωθήβη Ἀνακτα τῆς ἀπαστράπτουσας ὥρας.

Τὸ σύμβολο τοῦ Κοσμικοῦ Ἀνθους, ἀντὶ τῆς Κοσμικῆς Μήτηρας, ἐπιδεικνύεται στὴν ἀρχὴ τοῦ Ὀμηρικοῦ Ὑμνου εἰς Δῆμητρα. Ὁ Ὑμνος στὴ σεμνὴ καὶ φοβερὴ Μεγάλῃ Θεᾷ τῶν Μυστηρίων τῆς Χθονιότητος ἀρχίζει με μὴ ἀστραποβολὴ Κάλλους στὴν περιγραφὴ τοῦ μαγικοῦ Ἀνθοῦ που ἡ Γῆ φῦτρωσε εἰς ἀπάτη τῆς Περσεφόνης. Ἡ Κόρη ὄρμησε σαγηνεμένη νὰ τὸν ἀρπάξει καὶ τότε τὸ ἔδαφος σχίστηκε καὶ τὸ τέθριππο τοῦ Ἀ-ειδούς θεοῦ τοῦ Σκότους βγήκε ἀπὸ τὴ γῆ καὶ ἀρπάξε ὁ θεὸς τοῦ Κάτω Κόσμου τὴν Παρθένο. Συνουσία καὶ βιασμὸς καὶ θάνατος συμβολικά καὶ μεταφυσικά συμπίπτουν. Ὁ θαυμαστός ἀνθὸς ἦταν ὁ ἀρχέγονος φαλλὸς μορφοποιηθεὶς εἰς φανέρωση Κάλλους.

Δῆμητρ' ἠῦκομον σεμνήν θεὰν ἄρχομ' αἰεῖδεν,
αὐτὴν ἠδὲ θύγατρα τανύσφυρον ἦν Αἰδωνεύς

ἤρπαξεν, δῶκεν δὲ βαρύκτυπος εὐρυόπα Ζεὺς,
 νόσφιν Δῆμητρος χρυσαόρου ἀγλαοκάρπου
 παίζουσιν κούρησι σὺν Ὠκεανοῦ βαθυκόλοις,
 ἄνθεά τ' αἰνυμένην ρόδα καὶ κρόκον ἠδ' ἴα καλὰ
 λειμῶν' ἄμ μαλακὸν καὶ ἀγαλλίδας ἠδ' ὑάκινθον
 νάρκισσόν θ', ὃν φῦσε δόλον καλυκώπιδι κούρη
 Γαῖα Διὸς βουλῆσι χαριζομένη πολυδέκτη
 θαυμαστὸν γανόωντα, σέβας τότε πᾶσιν ιδέσθαι
 ἀθανάτοις τε θεοῖς ἠδὲ θνητοῖς ἀνθρώποις·
 τοῦ καὶ ἀπὸ ρίζης ἑκατὸν κᾶρα ἐξεπεφύκει,
 κῶζ' ἠδιστ' ὁδμή, πᾶς δ' οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθε
 γαῖά τε πᾶσ' ἐγέλασσε καὶ ἄλμυρόν οἶδμα θαλάσσης.
 ἠ δ' ἄρα θαμβήσασ' ὠρέξατο χερσὶν ἄμ' ἄμφω
 καλὸν ἄθυρμα λαβεῖν· χάνε δὲ χθῶν εὐρυάγνια
 Νύσιον ἄμ πεδίον τῆ ὄρουσεν ἄναξ πολυδέγμων
 ἵπποις ἀθανάτοισι Κρόνου πολυώνυμος υἱός.
 ἀρπάξας δ' ἀέκουσαν ἐπὶ χρυσεοῖσιν ὄχοισιν
 ἦγ' ὀλοφυρομένην· ἰάχησε δ' ἄρ' ὀρθια φωνῆ
 κεκλομένη πατέρα Κρονίδην ὑπατον καὶ ἄριστον.

Ομηρικός Ὑμνος εἰς Δήμητρα, νν. 1-21

Σε δυο αγγειογραφίες ἀπὸ τὴν Ελευσίνα, ὁ Απόλλων
 ἐπιδεικνύει τὸ Ἄνθος στὴν ἀρπαζόμενη Περσεφόνη: ἡ Κόρη
 ἀναβαίνει στὸ τέθριππο τοῦ βιασμοῦ ορώσα τὸ Ἀπολλώνιο θαῦμα
 τοῦ Κόσμου. Διακήρυξη Ἀπολλωνισμοῦ. Ὁ Συμβολισμὸς εἶναι
 πολυδιάστατος, ἀλλὰ εὐγλωττος.

Υπό το Κράτος του Δωρικού βιώματος ο Ελληνισμός δημιουργούσε σύμβολα και μορφές που το εκφράζουν.

Η φανέρωση είναι η θεμελιώδης δομή του Είναι. Φανέρωση είναι επι-φάνεια και προβολή άνευ υπολοίπου στην επιφάνεια του οντολογικού βυθού της ύπαρξης. Το φαινόμενο εξαντλεί δια του Κάλλους όλη τη τιτάνια Δύναμη του όντος. Κάλλος είναι η μορφή του όντος, η τελειότητα της ύπαρξης, το τέλος και το τι ην είναι του. Κάλλος είναι η λαμπερή επιφάνεια του όντος, το στίλβον χνούδι της ύπαρξης.

Ανθός και Αφρός είναι σύμβολα του συστατικού βιώματος και των μορφών του στην τέχνη και όλο τον υψηλό πολιτισμό που δημιουργεί. Ανθός και Αφρός συναντώνται ευτυχώς και αισίως στον πρωθήβη Άνακτα της έκπαγλης ώρας.

Η μετάβαση από τη φαλλική βία της ορεσίβιας νεαρώδους ορδής του Δωρικού θεού στο αιγλήεν Φως του Κάλλους μαρτυρείται στο υπερφυσικό άγαλμα του Αμυκλαίου Απόλλωνα, ιστάμενο (και μη καθήμενο) επί γιγαντιαίου θρόνου. Στο βάθρο του αγάλματος βωμός αποτελεί τον τάφο του Υακίνθου, του προδωρικού Νεαρώδους της Κυκλικής Θανής και Ανάστασης. Ο θάνατός του, εκόντος--άκοντος του Έρωτος Απόλλωνος, τον μεταμόρφωσε εις πάγκαλλον άνθος.

Τοῦ θρόνου δέ, ἧ καθίζοιτο ἂν ὁ θεός, οὐ διὰ παντός κατὰ τοῦτο συνεχοῦς ὄντος ἀλλὰ καθέδρας παρεχομένου πλείονας, παρὰ δὲ καθέδραν ἐκάστην ὑπολειπομένης [καὶ] εὐρυχωρίας, τὸ μέσον ἐστὶν εὐρυχωρὲς μάλιστα, καὶ τὸ ἄγαλμα ἐνταῦθα ἐνέστηκε. μέγεθος δὲ αὐτοῦ μέτρῳ μὲν οὐδένα ἀνευρόντα οἶδα, εἰκάζοντι δὲ καὶ τριάκοντα εἶναι φαίνονται ἂν πήχεις. ἔργον δὲ οὐ Βαθυκλέους ἐστίν, ἀλλὰ ἀρχαῖον καὶ οὐ σὺν τέχνῃ πεποιημένον· ὅτι γὰρ μὴ πρόσωπον αὐτῶ καὶ πόδες εἰσὶν ἄκροι καὶ χεῖρες, τὸ λοιπὸν χαλκῶ κίονί ἐστιν

είκασμένον. ἔχει δὲ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ κράνος, λόγχην δὲ ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τόξον. τοῦ δὲ ἀγάλματος τὸ βάθρον παρέχεται μὲν βωμοῦ σχῆμα, τεθάφθαι δὲ τὸν Ὑάκινθον λέγουσιν ἐν αὐτῶ, καὶ Ὑακινθίοις πρὸ τῆς τοῦ Απόλλωνος θυσίας ἐς τοῦτον Ὑακίνθω τὸν βωμὸν διὰ θύρας χαλκῆς ἐναγίζουσιν· ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἐστὶν ἡ θύρα τοῦ βωμοῦ.

(Παυσανίας III, 19, 1-3)

Το ἀγαλμα του Απόλλωνα εἶναι κίων κυλινδρικός χαλκούς στον οποίο προστίθενται πρόσωπο με κράνος ἐπὶ της κεφαλῆς, ἄκροι πόδες και χεῖρες κραδαίνουσες λόγχη και τόξο. Το ὕψος του κολοσσικό περί τις 30 πήχεις, με Αττικό Κανόνα εἶναι $30 \times 0,492 = 14,76$ μ., με ΕλληνοΡωμαϊκό $30 \times 0,444 = 13,32$ μ. Ο Δωρικός φαλλικός Πολεμικός Ηγήτωρ της Χρυσῆς Ορδῆς σε ὅλη του τη μεγαλοπρέπεια.

Την ἴδια ακριβῶς λατρευτική μορφή εἶχε και ο Απόλλων Πυθαεὺς στον **Θόρνακα** (Παυσανίας III, 10, 8), κοντά στη Σπάρτη, Βόρεια-Βορειοανατολικά και μετά τη Σελασία στην οδό ἀπὸ Ἄργους υπέρ Πάρωννα. Για το Δωρικό αἶσθημα ο Απόλλων των Δελφῶν εἶναι ο «δικός» τους Απόλλων. Θέλοντας να χρησιμοποιήσουν χρυσό για το ἀγαλμα του Απόλλωνα στον Θόρνακα, ζήτησαν να αγοράσουν ἀπὸ τον Κροῖσο της Λυδίας, αὐτός δε τους τον χάρισε (Ηρόδοτος I, 69, 4). Τον χρυσό που ζητηθεῖς ἢ μη ο Κροῖσος ἐπέμψε για τον Απόλλωνα τον Πυθαέα (αφού τους Δελφούς γνώριζε και τον Απόλλωνα θεωρούσε ως τον κυρίως Ελληνικό θεό), οι Λακεδαιμόνιοι ἐτρέψαν εις κόσμον του εν Αμύκλαις ἀγάλματος (Παυσανίας III, 10, 8).

Κατά τον Θεόπομπο (Fr.Gr.H. F193 Jacoby) οι Σπαρτιάτες ἀπεφάσισαν να χρυσώσουν το πρόσωπο του Αμυκλαίου ευθύς ἐξ ἀρχῆς, ζήτησαν χρησμό ἀπὸ τους Δελφούς πού να βρουν χρυσό, και το μαντείο πρόσταξε να τον αγοράσουν ἀπὸ τον Κροῖσο, πράγμα

που έπραξαν. Η μαρτυρία του Ηροδότου όμως είναι συνεπέστερη και πιο δεμένη και εναρμονισμένη. Ο Κροίσος επεθύμει συμμαχία και αρωγή από τους Λακεδαιμόνιους οπότε για να τους ευχαριστήσει χάρισε αυτό που ζητούσαν να αγοράσουν. Και πιθανότερο να εννοούσε τον Απόλλωνα Πυθαέα στον Θόρνακα. Οι Σπαρτιάτες θεωρούσαν σημαντικότερο ιερό το του Αμυκλαίου όμως και άλλαξαν την κατεύθυνση, πόσο μάλλον που τα αγάλματα ήταν τα ίδια. Από τον Θεόπομπο μένει ότι χρυσώθηκε το πρόσωπο του Αμυκλαίου Απόλλωνα.

Ο Θόρναξ, τόπος στη Λακωνία και όρος στην Αργολίδα (Παυσανίας II, 36, 2, Στέφανος Βυζάντιος s.v.), παραγόμενος από το θόρνυμι, θρώσκω, θορός (στον Πάπυρο του Δερβενιού θόρνη είναι η θορός, και θόρνυσθαι το αφροδισιάζειν, col. XXI), δείχνει ποιος ήταν ο Λακωνικός Θορνάτης Απόλλων, ο Θορναίος θεός που προανέφερα – ο Απόλλων του Θόρνακος, **ο Σπερματικός Απόλλων, ο εξερχόμενος και επι-φαινόμενος αφρός της ύπαρξης, το ανιστάμενο και εκπηδών και αποκαλυπτόμενο άνθος του είναι, το σπέρμα σύμβολο και αυτό του Δόγματος της Φανέρωσης.** Χρυσώνεται δε το πρόσωπο του θεού όπως χρυσώθηκαν σημαίνοντα μέλη του μεγάλου Διονυσιακού ταύρου των Δελφών.

Τα πάντα έτσι εναρμονίζονται. Ο Δωρικός Ηγετήριος Φαλλός έγινε το Ελληνικό Ερωτικό Κάλλος. Ο Οδηγός Απόλλων μορφοποιήθηκε στον Εκάεργο του ανυπέρβλητου Κάλλους.

Κοσμική δύναμη είναι ο Έρως. Έρως είναι η ακαταμάχητη έλξη του Κάλλους. Το Κάλλος της τελειότητας είναι ο οδηγός βίου, ο Ηγέτωρ της νοήμονος πράξης. Γιατί σοφία και φρόνηση είναι οι δυο όψεις του αυτού πράγματος – της άρραφης συνέχειας του Είναι.

Έρως και Αφροδίτη διακρίνονται, αλλά έχουν κοινή καταγωγή στο διπλό Δωρικό βίωμα. Έρως είναι του Καλού, η Δύναμη Έλξης του Κάλλους. Αφροδίτη είναι του Φαλλού, η Δύναμη Δράσης της Ηδονής.

Και εδώ αγγίζουμε το Μέγα Μυστήριο του Ελληνισμού.

Ηδονή είναι η ανεμπόδιστη ενέργεια (Αριστοτέλης). Και η μόνη απολύτως ανεμπόδιστη ενέργεια είναι αυτή της φανέρωσης κάλλους. Γιατί αυτή η δημιουργική πράξη του Κοσμογονικού Έρωτα, αν και τελούμενη εντός του χρόνου δεν είναι εκ του χρόνου, αλλ' εξ αιωνιότητας. Όλες οι διαδικασίες του γίνεσθαι διενεργούνται σε αγώνα και πόλεμο, σε γένεση και φθορά, κωλύονται και κωλύουν κατά την αναγκαιότητα της κοσμικής διαπλοκής. Αυτή η διαπλοκή συνιστά το Πάθος της Ύπαρξης.

Ο χρόνος όμως καταστρέφει το φθαρτό, αφήνει ανέπαφο το αιώνιο. Ο χρόνος και αυτός είναι η αιωνιότητα του Απολύτου εν προβολή, δεν ισχύει υπέρ αυτής, αλλά κυρούται υπ' αυτής εις εκούσιο διαμελισμό Διονύσου και σταύρωση Χριστού. Το Κάλλος ως φανέρωση του Απόλυτου, το Αιώνιο στον Χρόνο, παρατείνεται εν διαρκεία αλλά δεν υφίσταται το μαρτύριο του γιγνόμενου και απογιγνόμενου και επαναγιγνόμενου φαινομένου, το πάθος της διαρκούσης, παρατεινόμενης ύπαρξης.

Γένεση είναι γέννηση και θάνατος και πάθος. Πόνος και οδύνη. Η ηδονή είναι του απαθούς. Απαθές είναι το Αιώνιο, αυτό που υπάρχει χωρίς να μοχθεί για να διαρκέσει στην ύπαρξη, αυτό που δεν καταναλώνεται στον μάταιο αγώνα να

συνεχίσει να υπάρχει, να συρράπτει τα διαμελισμένα μέλη του στην ακολουθία του χρόνου, στιγμή στιγμή και από μέρα σε μέρα.

Ηδονή είναι η άκοπη δημιουργία, η δημιουργία χωρίς διαδικασία μόχθου στο πλέγμα του γίνεσθαι, η ελευθερία από τους δεσμούς του χρόνου. Και μόνη άκοπη δημιουργία είναι η φανέρωση του Είναι εις Κάλλος Φαινομένου.

Η φανέρωση είναι άκοπη γιατί το Είναι σπεύδει να φανεί. Δεν υπάρχει χωρίς να φαίνεται όλο στην επιφάνειά του. Η αποκάλυψη είναι άκοπη γιατί το Κάλλος σπεύδει να επι-δειχθεί. Δεν απολαμβάνει τον εαυτό του αν δεν φανεί στον Κόσμο. Η ευκολία κάθε δημιουργίας, κάθε σκέψης και πράξης είναι απόδειξη θείας προέλευσης και αιωνιότητας. Το Είναι φαίνεται κατά την απόλυτο ευκολία της ταυτότητας. Δεν απαιτείται ο παραμικρός κόπος για να είναι το ον αυτό που είναι, όταν είναι αυτό που ήταν να είναι, όταν δηλαδή έχει επιτύχει την εντελέχεια της ουσιαστικής μορφής του, την τελειότητα και τέλος του.

Η ηδονή ανήκει στους θεούς ρεία ζώντας. Στον Παίδα Άνακτα τον παίζοντα την Κοσμική Τάξη, στον Μέγα Πρωθήβη της αιγλήεσσας Μορφής. Η χαρά της ζωής ανήκει στο ον που επιτυγχάνει το τέλος του, στον αρχαϊκό Κούρο. Η απόλυτη ηδονή επι-συμβαίνει τη στιγμή που φανερώνεται κάλλος, τη στιγμή που με αυτόν τον τρόπο γίνεται αιώνας – ή μάλλον που το Απόλυτο διεισδύει ως κεραυνός στο Φαινόμενο, που η Αιωνιότητα διαπερά τον Χρόνο αποκαλυπτόμενη ως εγκόσμιο Κάλλος.

Ηδονή είναι η εκ-τόξευση του σφύζοντος διαπνευματωμένου και αφρίζοντος αίματος – σύμβολο φανέρωσης. Λόγχη και τόξο κραδαίνει ο Εκάεργος.

Και σε αυτό το σύμβολο συναντώνται Έρως και Αφροδίτη Ελληνισμού κατά το Δωρικό διπλούν βίωμα.

Η Γέννα, από το άλλο μέρος, κατά την αρχέγονη ανθρώπινη εμπειρία, ανήκει στο γίγνεσθαι. Είναι η πεμπτουσία του γίγνεσθαι. Το ον που διαρκεί στον χρόνο γεννάται κάθε στιγμή και κάθε στιγμή αγωνίζεται να ενώσει τις αλληπάλληλες γεννήσεις τους σε μια αλυσίδα συνέχειας. Οι οδύνες του τοκετού προσημαίνουν το πάθος της ύπαρξης.

Ο Έρως είναι του Κάλλους εν αιωνιότητα. Εξαιωνίζεται και ο ερών εκ της αιωνιότητος του ερώμενου Κάλλους. Η Γενετήσια Μείξη είναι προς γέννα εν χρόνω. Θνήσκει και ο θρώσκων στην σκοτεινή μήτρα προς γέννηση του νέου. (Ουαί αν θνήσκει και δεν γεννάει). Η φαλλική και Ουράνια (εκ του Ουρανού) Αφροδίτη είναι της Ηδονής. Μεσάζει αυτή περιτρεπόμενη και επαμφοτερίζουσα από Κάλλους εις Γενετήσιο Μείξη.

Το ότι ο Ελληνισμός κατόρθωσε να επιβάλλει και στη φρίκη της γέννησης, έργο σήψεως συζυγές του μιάσματος του θανάτου, το μοντέλο της φανέρωσης προσομοιάζοντάς την προς τον επιπιδακισμό του θορού («έκθορε πρό φώσδε»), είναι χαρακτηριστική απόδειξη της ακαταμάχητης δύναμης του Τέλους, της ερωτικής δύναμης του Κάλλους ως κοσμογονικής αρχής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1.

Είναι αλήθεια, Πρίγκηπα, πως κάποτε είπατε ότι η ομορφιά θα σώσει τον Κόσμο; Κύριοι, φώναξε δυνατά σε όλους [μιλάει ο 17χρονος φθισικός Ιππόλυτος, με λίγες εβδομάδες ζωής, προσκεκλημένος του Πρίγκηπα Μύσκιν στο εξοχικό του], ο Πρίγκηπας υποστηρίζει πως τον κόσμο θα τον σώσει η ομορφιά! Εγώ όμως υποστηρίζω πως κάνει αυτές τις παιχνιδιάρικες σκέψεις γιατί τώρα είναι ερωτευμένος. Κύριοι, ο Πρίγκηπας είναι ερωτευμένος. Όταν ήλθε εδώ, πριν από κάμποση ώρα, πείστηκα γι' αυτό. Μην κοκκινίζετε, Πρίγκηπα, θα με κάνετε να σας λυπηθώ. Ποια ομορφιά θα σώσει τον κόσμο; Μου τάπε όλα ο Κόλια [13χρονο αγόρι]... Δεν είσαστε θερμός Χριστιανός; Ο Κόλια λέει πως ονομάζετε τον εαυτό σας Χριστιανό.

Ο Πρίγκηπας τον κοίταγε με προσοχή, χωρίς να αποκρίνεται.

- Δεν μου απαντάτε; Ίσως να νομίζετε πως σας αγαπάω πολύ, πρόσθεσε αναπάντεχα ο Ιππόλυτος, σαν να του ξέφυγαν παρά τη θέλησή του αυτά τα λόγια.

- Όχι, δεν νομίζω τέτοιο πράγμα. Ξέρω πως δεν με αγαπάτε.

- Πώς! Ακόμα κι ύστερα απ' όσα έγιναν χθες; Δεν ήμουν ειλικρινής μαζί σας χθες;

- Τόξερα και χθες πως δεν μ' αγαπάτε.

- Θέλετε να πείτε δηλαδή πως σας ζηλεύω! Σας ζηλεύω; Πάντοτε αυτό νομίζατε και το πιστεύετε και τώρα μα... μα τι κάθομαι και σας μιλάω γι' αυτά! Θέλω να πω κι άλλη σαμπάνια. Κέλλερ, κεράστε με σεις!

Ντοστογιέφσκι, *Ο Ηλίθιος*, III, 5

2.

Αλήθεια, ο άνθρωπος είναι πλατύς, παραπάνω πλατύς – θα τον στένευα. Ο Διάβολος μόνο ξέρει τι να τον κάνει! Αυτό που είναι ντροπή για το μυαλό είναι ολοκληρωτική ομορφιά για την καρδιά. Υπάρχει ομορφιά στα Σόδομα; Πιστέψτε με, για την τεράστια μάζα της ανθρωπότητας ακριβώς εκεί βρίσκεται η ομορφιά. Δεν το ξέρετε αυτό το μυστικό; Το τρομερό είναι ότι η ομορφιά είναι τόσο φοβερή όσο και μυστηριώδης. Εκεί παλεύουν Θεός και Διάβολος και το πεδίο της μάχης είναι η καρδιά του ανθρώπου.

Ντοστογιέφσκι, *Αδελφοί Καραμαζώφ*

3.

Και ξέρετε, ξέρετε ότι η ανθρωπότητα μπορεί να ζήσει χωρίς τον Άγγλο, μπορεί να ζήσει χωρίς την Γερμανία, μπορεί επίσης μια χαρά να ζήσει χωρίς τον Ρώσο, μπορεί να ζήσει χωρίς επιστήμη, χωρίς ψωμί, και το μόνο που δεν μπορεί να ζήσει χωρίς είναι το Κάλλος, γιατί τότε δεν θα είχε τίποτε να κάνει στον Κόσμο! Όλο το μυστικό έγκειται σ'αυτό, όλη η ιστορία βρίσκεται σ'αυτό. Η Επιστήμη η ίδια δεν θα στεκότανε ούτε για ένα λεπτό χωρίς το Κάλλος.

Ντοστογιέφσκι, *Οι Δαιμονισμένοι*

